

ढोरपाटन नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

ढोरपाटन नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

वर्ष: ६) ढोरपाटन, फागुन १ गते, २०७९ साल

नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (३) बमोजिम ढोरपाटन नगरपालिकाको कार्यपालिकाले जारी गरेको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

संवत् २०७९ सालको कार्यविधि नं. २०

स्वास्थ्य संस्था फार्मसी सेवा कार्यविधि, २०७९”

प्रस्तावना:

स्वास्थ्य सेवामा प्रभावकारी रूपमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्नका लागि फार्मसी विषयका दक्ष जनशक्ति मार्फत स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट आफ्नै फार्मसी सेवा सञ्चालन गरी बिरामी एवं सेवाग्राहीहरूलाई सुलभ एवं गुणस्तरीय सेवा उपलब्ध गराउन ढोरपाटन नगर कार्यपालिकाले देहायको कार्यविधि बनाएको छ ।

१. सक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम “ स्वास्थ्य संस्था फार्मसी सेवा कार्यविधि, २०७९” रहने छ ।

(२) यो कार्यविधि ढोरपाटन नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(१) कार्यपालिका भन्नाले ढोरपाटन नगर कार्यपालिका सम्झनु पर्दछ ।

(२) स्वास्थ्य संस्था भन्नाले सरकारी स्तरबाट सञ्चालित अस्पताल, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई तथा प्राथमिक उपचार तथा परामर्श केन्द्रलाई सम्झनु पर्दछ ।

(३) फार्मसी सेवा भन्नाले स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सञ्चालनमा रहेका र सञ्चालन गरिने औषधी तथा औषधीजन्य पदार्थ वा सामाग्रीबाट दिइने सेवा सम्झनु पर्दछ ।

(४) समिति भन्नाले दफा ३, बमोजिम गठित स्वास्थ्य संस्था फार्मसी समिति सम्झनु पर्दछ ।

३. स्वास्थ्य संस्था फार्मसी सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति: स्वास्थ्य संस्थामा औषधी तथा औषधीजन्य पदार्थ वा सामाग्रीबाट दिइने सेवा व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न गराउन देहाय बमोजिमको स्वास्थ्य संस्था फार्मसी समिति गठन हुनेछ ।

(क) नगरपालिका प्रमुख – संरक्षक

(ख) व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष – अध्यक्ष

(ग) स्वास्थ्य तथा सरसफाई शाखा प्रमुख – सदस्य

(घ) सम्बन्धित वडाको वडा सचिव – सदस्य

(ङ) स्वास्थ्य संस्थाको नर्सिङ मध्येवाट १ जना – सदस्य

(च) फार्मसिष्ट तथा फार्मसी असिष्टेण्ट १ जना – सदस्य

४. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- (क) स्वास्थ्य संस्थाको फार्मसीमा राखिने औषधी र औषधीजन्य पदार्थ वा सामाग्रीको सूची निर्धारण गर्ने।
- (ख) आवश्यकता अनुसार औषधी वा औषधीजन्य पदार्थ वा सामाग्रीहरूको उत्पादक एवं आपूर्तिकर्ताहरूको पुर्वयोग्यता निर्धारण गर्ने ।
- (ग) गुणस्तरको विश्वसनियताको आधारमा कुनै खास ब्राण्ड स्वीकृत वा अस्वीकृत गर्ने ।
- (घ) स्वास्थ्य संस्थामा औषधीको परिमाण स्वीकृत गर्ने वा थपघट गर्ने ।
- (ङ) स्वास्थ्य संस्था फार्मसीको समय समयमा निरीक्षण, अनुगमन गर्ने ।
- (च) स्वास्थ्य संस्था फार्मसी सेवा सञ्चालन सम्बन्धी विषयमा नगरपालिकाको निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

५. समितिको बैठक सम्बन्धी व्यवस्था: (१) समितिको बैठक कम्तिमा प्रत्येक दुई महिनामा बस्नेछ ।

- (२) समितिको बैठक बस्नुभन्दा कम्तिमा ४८ घण्टा अगावै सदस्य सचिवले सबै सदस्यहरूलाई बैठकको कार्यसूची उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (३) समितिको कुल सदस्य सङ्ख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्य उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गणपुरक सङ्ख्या पुगेको मानिनेछ ।
- (४) बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ ।
- (५) समितिको बैठकको निर्णय उपस्थित सदस्यको बहुमतवाट हुनेछ । मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (६) समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६. औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्री र पदार्थको खरिद प्रक्रिया: औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्री र पदार्थ खरिद गर्दा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ बमोजिमको प्रकृया अवलम्बन गरी गर्नु पर्नेछ ।

७. औषधी र औषधीजन्य पदार्थको बिक्री मूल्य: औषधी र औषधीजन्य पदार्थको बिक्री मूल्य निर्धारण गर्दा यसको खरिद मूल्यमा बीस प्रतिशतमा नबढाई निर्धारण गरिनेछ ।

तर, यसरी बिक्री मूल्य निर्धारण गर्दा अधिकतम खुद्रा मूल्य भन्दा बढी हुनु हुँदैन ।

८. फार्मसीको लागि जनशक्ति: (१) स्वास्थ्य सस्थाहरूमा अनिवार्य रूपमा कम्तिमा फार्मसी असिष्टेण्ट हुनु पर्नेछ । नेपाल सरकारले दरवन्दी स्वीकृत गरेपछिको हकमा प्रचलित कानुन अनुसार हुनेछ । स्वास्थ्य संस्थामा कार्यबोझ र दैनिक कारोबारको आधारमा जनशक्तिमा थपघट गर्न सकिनेछ ।
९. **फार्मसीको भौतिक पूर्वाधार:** (१) फार्मसी सञ्चालनका लागि आवश्यक औषधी बिक्री वितरण कक्ष र भण्डारणको लागि पर्याप्त ठाउँको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ ।
 - (२) औषधी वितरण कक्ष ओस नलाग्ने, सूर्यको प्रत्यक्ष प्रकाश नपर्ने र पर्याप्त भण्डारण भएको हुनु पर्नेछ ।
 - (३) फार्मसी सञ्चालन गर्ने ठाउँ सर्वसाधारणले सजिलै देख्ने हुनु पर्दछ र सम्भव भएसम्म स्वास्थ्य संस्थाको अगाडिको भागमा हुनुपर्दछ ।
 - (४) विरामीलाई परामर्श दिने उपयुक्त ठाउँ हुनु पर्दछ ।
 - (५) बिक्री वितरणका लागि अनुपयुक्त वा फर्काउनु पर्ने वा म्याद गुज्जेका वा नष्ट गर्नुपर्ने औषधी तथा औषधीजन्य सामग्री असम्बन्धित व्यक्तिको पहुँच नहुने गरी सुरक्षित राख्ने छुट्टै भण्डारणको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
 - (६) औषधीको पूर्जा लिने, डिस्पेन्स गर्ने र भुक्तानी लिने व्यक्ति र ठाउँको उपयुक्त व्यवस्था हुनुपर्नेछ ।
 - (७) औषधी तथा औषधीजन्य सामग्रीको मौज्जात तथा खपत अभिलेख, विजकीकरण, सूचना, लेवल, औषधी सम्बन्धी समस्याहरूको जानकारी आदिका लागि उपुक्त सफ्टवेयर सहितको कम्प्युटरको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।
 - (८) नेपाल सरकारबाट प्रदान गरिने निःशुल्क औषधीहरू र औषधीजन्य सामग्रीहरूको सूची सबैले देख्न सक्ने गरी राख्नु पर्नेछ ।
 - (९) स्वास्थ्य सस्थाहरूबाट निःशुल्क प्रदान गर्ने औषधीहरू र सो वाहेकका औषधीहरू स्पष्ट छुट्टिने गरी फार्मसीमा राख्नुपर्नेछ ।
 - (१०) स्वास्थ्य संस्था परिसरमा औषधीको ब्यापारिक प्रवर्धन सम्बन्धी कुनैपनि क्रियाकलाप गर्न पाइने छैन ।
१०. **बिउ रकम (Seed Money) उपलब्ध गराउने:** (१) नगरपालिकाले स्वास्थ्य संस्थामा फार्मसी सञ्चालनका लागि बिउ रकम (Seed Money) उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) नगरपालिकाले आवश्यक देखेमा उपदफा (१) बमोजिमको रकम अनुदानको रूपमा परिणत गर्न सक्नेछ ।

११. निःशुल्क बितरण गरिने औषधी सम्बन्धमा: (१) नेपाल सरकारबाट निःशुल्क वितरण गरिने भनी ताकिएका औषधीहरू स्वास्थ्य संस्थाले निःशुल्क उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(२) निःशुल्क वितरणका लागि ताकिएका औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्रीहरू संघ, प्रदेश तथा स्वास्थ्य कार्यालय संगको समन्वयमा नगरपालिकाले उपलब्ध गराउनेछ ।

(३) कारणवश निःशुल्क वितरण गरिने औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्री मौज्जात नभएको अवस्थामा त्यस्तो जानकारी सम्बन्धित विरामीको प्रेस्क्रिप्सनमा फार्मसीले जनाईदिनु पर्नेछ ।

(४) स्वास्थ्य संस्थाले औषधीहरू मौज्जातमा नभएमा पनि अतिगरिब र असहाय विरामीलाई औषधी निःशुल्क दिने व्यवस्था गर्नुपर्नेछ र यो सेवा प्राप्त गर्ने विरामीहरूको विस्तृत विवरण सहितको अभिलेख मासिक रूपमा सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

१२. निःशुल्क प्राप्त औषधीको वितरण: सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूले कुनैपनि स्रोतबाट निःशुल्क रूपमा प्राप्त भएका वा कुनै कम्पनीबाट बोनस स्वरुप प्राप्त भएका औषधी र औषधीजन्य सामाग्रीहरू निःशुल्क रूपमा प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

१३. आर्थिक व्यवस्थापन: (१) स्वास्थ्य संस्था फार्मसीको अलग्गै खाता हुनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको खाताको सञ्चालन फार्मसी सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा निजले तोकेको एक जना पदाधिकारी र स्वास्थ्य संस्था प्रमुख वा निजले तोकेको सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतमा सञ्चालन हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको खातामा देहायका रकम जम्मा हुनेछन्:

(क) नगरपालिकाबाट प्राप्त रकम,

(ख) दैनिक बिक्रीबाट प्राप्त रकम,

(ग) संघ तथा प्रदेशबाट प्राप्त रकम,

(घ) अन्य व्यक्ति, संघ संस्था तथा दातृ निकायबाट प्राप्त रकम

(४) फार्मसी सञ्चालन समितिको सिफारिश र समितिको निर्णय विना उपदफा (१) बमोजिमको खातामा रहेको रकम अन्य प्रयोजनमा खर्च गरिने छैन ।

(५) प्रत्येक दिनको कारोवार रकम सोही दिन अथवा भोलिपल्टको मध्यान्ह सम्ममा

बैंक दाखिला गरिसक्नुपर्नेछ ।

(६) औषधी बिक्रीको कूल रकमवाट मासिक रुपमा कम्तिमा दश प्रतिशत रकम नगरपालिकाको आन्तरीक राजश्व खातामा जम्मा गनुपर्नेछ ।

१४. आयव्ययको हिसाब: (१) प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिनाभित्र फार्मेसीको आयव्ययको हिसाब गरिनेछ ।

(२) आयव्ययको हिसाब राख्दा नाफा भएको रकम मध्ये नब्बे प्रतिशत रकम स्वास्थ्य संस्थाको मूल खातामा जम्मा गनुपर्नेछ ।

(३) वार्षिक खुद मुनाफा रकम मध्ये सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरी बढीमा १५ प्रतिशत सम्म कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहन भत्ता स्वरुप खर्च गर्न सकिनेछ ।

(४) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र लेखापरीक्षण गराई सक्नुपर्नेछ ।

(५) स्वास्थ्य संस्था फार्मेसीको लेखा परिक्षण दर्तावाल लेखापरीक्षकको कार्यालयवाट हुनेछ ।

(६) प्रत्येक आर्थिक वर्षको अन्तमा फार्मेसीमा खरिद भएको अद्यावधिक परिमाण, बिक्री भएको परिमाण तथा बाँकी परिमाणको सन्तुलन परिक्षण (Trial Balance) तयार गनुपर्नेछ ।

१५. ब्राण्ड तोकी सिफारिश गर्न नहुने: विशेष औचित्य भएमा बाहेक बिरामीलाई खास ब्राण्ड तोकी सिफारिश गर्न हुदैन ।

१६. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन पठाउनुपर्ने: स्वास्थ्य संस्थामा फार्मेसी सञ्चालनको अवस्था एवं उक्त सेवालाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्नका लागि नगरपालिकाको स्वास्थ्य तथा सरसफाई शाखाले चौमासिक रुपमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी सोको प्रतिवेदन नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्ने ।

१७. औषधीको सूची तयार गनुपर्ने: स्वास्थ्य संस्थावाट प्रदान गर्ने औषधी तथा औषधीजन्य सामाग्रीहरूको सूची तयार गरी कार्य गर्नुपर्नेछ ।

१८. फार्मेसी सञ्चालन सम्बन्धी सफ्टवेयर: प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाले नगरपालिकाले तोके बमोजिमको एकरुपता कायम हुने सफ्टवेयरको प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

१९. निर्देशन दिन सक्ने: यस कार्यविधिमा उल्लेख गरिएका बाहेक सवै स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई नगरपालिकाले समय सापेक्ष फार्मेसी सञ्चालन सम्बन्धी विषयमा आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र सो निर्देशन पालना गर्नु सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

२०. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका विषयमा प्रचलित कानूनमा लेखिए बमोजिम हुनेछ ।

प्रमाणीकरण मिति: २०७९/०९/२५

आज्ञाले,

विष्णु प्रसाद ज्ञवाली

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत